

Силабус
освітньої компоненти
Методологія наукового дослідження
2026-2027 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Фізика та астрономія)
Спеціальність: А4.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)
Галузь знань: А Освіта
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Викладач:	Доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри фізики, математики та методики навчання Кузнєцова Олена Яківна
Посилання на сайт:	https://bdpu.org.ua/teachers/kuznyeczova-olena-yakivna/
Контактний тел.:	+38(066) 710-46-93
Е-mail викладача:	ekena2055@gmail.com
Графік консультацій:	вівторок: 14.30 – 16.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

<i>Кількість кредитів/ годин</i>	<i>Лекції</i>	<i>Практичні/семінарські/ лабораторні заняття</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>звітність</i>
3 / 90	12	12	66	залік

Семестр: 1-й.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: наука, наукове пізнання, організаційна структура, наукове дослідження, диференціація, інтеграція, науково-технічна революція, методологія, методи досліджень, магістерська дисертація, експеримент.

Мета курсу: ознайомлення здобувачів з теоретичними засадами і методологією організації наукових досліджень як основи ефективної підготовки і захисту магістерської дисертації, раціональної організації та проведення майбутньої науково-дослідної роботи і професійної діяльності.

Предмет курсу: система знань, що висвітлює теоретичні засади і методологію організації наукових досліджень як специфічної сфери людської діяльності, організаційні основи та систему підготовки наукових кадрів в країні; методологічні основи наукового пізнання; типологію наукової інформації та основні види видань; організацію та основні етапи проведення наукового дослідження, обробку та оформлення результатів дослідження, структуру та зміст магістерської дисертації.

Компетентності та програмні результати навчання здобувачів вищої освіти:

<i>Компетентності (загальні, фахові):</i>	
ЗК-3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, критично осмислювати теоретичні основи спеціальності, генерувати ідеї та розв'язувати проблеми за умов обмеженої інформації з урахуванням принципів соціальної та етичної відповідальності й академічної доброчесності.
ЗК-7	Здатність діяти творчо, ініціативно та наполегливо при вирішенні проблем; критично мислити, працювати автономно і в команді, планувати та керувати проектами, які мають культурну, соціальну чи фінансову цінність.
ФК-12	Здатність аналізувати складні педагогічні ситуації, приймати обґрунтовані професійні рішення в умовах невизначеності, упроваджувати освітні інновації, здійснювати професійну рефлексію, неперервний саморозвиток та нести відповідальність за результати професійної діяльності.
<i>Програмні результати навчання:</i>	
ПРН-7	Здійснює пошук, критичний аналіз, оцінювання та інтерпретацію інформації з різних джерел; використовує цифрові технології, електронні освітні ресурси та інструменти наукової комунікації в освітній, дослідницькій і професійній діяльності.
ПРН-10	Планує та здійснює педагогічні й міждисциплінарні дослідження у галузі навчання фізики та астрономії; аналізує, інтерпретує та впроваджує їх результати в освітню практику з дотриманням принципів академічної доброчесності.
ПРН-12	Здійснює професійну рефлексію, аналіз і корекцію власної педагогічної діяльності; забезпечує неперервний професійний саморозвиток, автономно та відповідально діє в умовах невизначеності.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Наука як результат діяльності людства

Тема 1. Поняття науки як сфери людської діяльності. Наукова революція як чинник, що визначає напрям розвитку суспільства та виробничого процесу.

Тема 2. Понятійний апарат, зміст та класифікація наук.

Змістовий модуль 2. Методологія та методи наукового дослідження

Тема 3. Загальна характеристика наукової діяльності та види наукових досліджень. Організація наукової діяльності в Україні.

Тема 4. Системний підхід у методології наукового пізнання. Методи наукового дослідження.

Змістовий модуль 3. Магістерська дисертація як результат наукового дослідження

Тема 5. Поняття академічної доброчесності. Представлення та апробація результатів наукових досліджень.

Тема 6. Загальна характеристика та структура магістерської дисертації.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
Змістовий модуль 1. Наука як результат діяльності людства												
Тема 1. Поняття науки як сфери людської діяльності.	15	2	2	-	-	11	15	1	1	-	-	13
Тема 2. Понятійний апарат, зміст та класифікація наук.	15	2	2	-	-	11	15	-	-	-	-	15
Разом за ЗМ №1:	30	4	4	-	-	22	30	1	1	-	-	28

Змістовий модуль 2. Методологія та методи наукового дослідження												
Тема 3. Загальна характеристика наукової діяльності та види наукових досліджень. Організація наукової діяльності в Україні.	15	2	2	-	-	11	15	-	-	-	-	15
Тема 4. Системний підхід у методології наукового пізнання. Методи наукового дослідження.	15	2	2	-	-	11	15	1	1	-	-	13
<i>Разом за ЗМ №2:</i>	<i>30</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>22</i>	<i>30</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>28</i>
Змістовий модуль 3. Магістерська дисертація як результат наукового дослідження												
Тема 5. Поняття академічної доброчесності. Представлення та апробація результатів наукових досліджень.	15	2	2	-	-	11	15	1	1	-	-	13
Тема 6. Загальна характеристика та структура магістерської дисертації.	15	2	2	-	-	11	15	1	1	-	-	13
<i>Разом за ЗМ №3:</i>	<i>30</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>22</i>	<i>30</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>26</i>
Загалом:	90	12	12	-	-	66	90	4	4	-	-	82

Методи навчання:

- методи організації навчально-пізнавальної діяльності студентів: словесні (розповідь, пояснення, бесіда, лекція), наочні (ілюстрації, презентації), практичні (виконання вправ) з використанням засобів дистанційного навчання (інтерактивні комп'ютерні відеоконференції, on-line консультації на базі освітньої платформи Zoom та месенджерів (Viber, Whats App);
- пояснювально-ілюстративний; частково-пошуковий (евристичний), проблемний виклад навчального матеріалу; активного та інтерактивного навчання (мозковий штурм, навчальна дискусія, диспут), самостійна робота з науковою і навчально-методичною літературою, електронним навчально-методичним комплексом дисципліни.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): навчальний курс передбачає лекційні і семінарські заняття, самостійну та індивідуальну роботу здобувачів. За підсумками лекційних занять здобувачі мають підготувати відповідний конспект основних теоретичних питань навчального курсу. Семінарські заняття передбачають усне опрацювання теоретичних питань та дискусію за темою. Підготовка завдань до самостійних та індивідуальних робіт здійснюється у друкованому вигляді за визначеним шаблоном (формат Microsoft Word або PowerPoint (за необхідністю) та передбачає усне опитування здобувачів протягом семінарського заняття до теми або на груповій/індивідуальній консультації. Для зручного опрацювання здобувачами змісту курсу передбачено використання навчально-методичних матеріалів на платформі Moodle у відповідній вкладці сайту БДПУ.

Політика освітньої компоненти ґрунтується на засадах академічної доброчесності прийнятої в Університеті (<https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/pro-akademichnu-dobrochesnist-u-bdpu-1.pdf>). Здобувачі вищої освіти мають надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела. Не допускається академічний плагіат, фальсифікація, фабрикація, списування; забороняється

використання додаткових джерел інформації під час оцінювання навчальних досягнень (у тому числі засобами електронного зв'язку). У разі використання ідей, розробок, тверджень (цитат), теоретичних відомостей, експериментальних даних інших авторів здобувачі освіти мають надавати відповідні посилання на використані Інтернет-ресурси або інші джерела інформації.

Технічне і програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (комп'ютер, мультимедійний проектор); програмне (MicrosoftOffice: PowerPoint, Word, Moodle, Інституційний репозитарій БДПУ); наочність (презентації у форматі PowerPoint).

Система оцінювання та вимоги:

№ з/п	Вид роботи за темами (змістові модулі №1-3)	бали (денна і заочна форми навчання)
1.	Опрацювання теоретичних питань курсу та підготовка відповідних конспектів.	5
2.	Підготовка доповіді, презентації на семінарському занятті.	5
3.	Активна пізнавальна робота на семінарському занятті.	5
4.	Виконання завдань самостійної роботи.	5
	<i>максимум за ЗМ №1-3:</i>	60
	<i>підсумковий модульний контроль (залік)</i>	40
	<i>Загалом:</i>	100

За підсумками навчання з дисципліни за один семестр здобувач вищої освіти може отримати 100 балів із розрахунку: 60 балів за поточне оцінювання, 40 – підсумковий контроль. Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$K = T_1 + T_2 + T_3 + ПМК = 100,$$

де K – загальна кількість балів, $T_1, T_2, T_3, \dots$ – кількість балів за темами, $ПМК$ – кількість балів за підсумковий контроль. Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання і складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90 – 100	A
78 – 89	B
65 – 77	C
58 – 64	D
50 – 57	E
35 – 49	FX (з можливістю повторного складання)
1 – 34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел:

Основні:

1. Бойко Ю. П., Тарасова О. В. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Хмельницький: ХНУ, 2023. 138 с.
2. Гуроров О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Х.: ХНАУ, 2017. 272 с.
3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень: підручник. Харків: Право, 2023. 488 с.
4. Демківський А.В., Безус П.І. Основи методології наукових досліджень. К.: Акад. муніцип. упр., 2012. 278 с.
5. Комар Т.В., Василенко О.М. Науково-організаційна діяльність дослідника: навч. посібник. Хмельницький: ХНУ, 2023. 118 с.
6. Методичні рекомендації до підготовки та захисту курсових і магістерських робіт для здобувачів вищої освіти спеціальності «А4.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)» :

навчально-методичне видання / уклад.: Г.Коломоєць, О.Кузнецова, О.Школа. Запоріжжя: БДПУ, 2025, 45 с.

7. Швець Ф.Д. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2016. 151 с.

8. Юринєць В.Є. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. Львів: ЛНУ ім.Івана Франка, 2011. 178 с.

Додаткові:

9. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 Система стандартів з інформації бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1—2003, IDT). URL: https://ftfsite.ru/wp-content/files/Library_Standart.pdf (дата звернення: 02.02.2025).

10. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: навч. посібник. К.: ВД «Професіонал», 2007. 240 с.

11. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень : навч. посібник для вищих пед. закладів освіти. К., НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2000. 260 с.

12. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: навч. посібник. К.: Академвидав, 2005. 208 с.

13. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навч. посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. 240 с.

14. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика проведення науково-дослідницької діяльності: підручник. К.: Знання-Прес, 2002. 295 с.

Інтернет-ресурси:

- Сайт Міністерства науки і освіти України. URL: <https://mon.gov.ua>
- Сайт НАН України. URL: <https://www.nas.gov.ua>.
- Сайт НАПН України. URL: <http://naps.gov.ua>.
- Сайт Українського інституту науково-технічної та економічної інформації (УкрІНТЕІ). URL: <http://www.uintei.kiev.ua>.
- Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
- Електронний каталог Бердянського державного педагогічного університету. URL: <https://library.bdpu.org/e-katalog>.
- Постанова Кабінету Міністрів України від 06.09.2016 р. № 567-2016-п «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-n>.
- Закон України «Про академічну доброчесність». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2026, № 13, ст.35. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>
- Закон України «Про академічну доброчесність» (31 липня 2026 р.). Нормативні документи щодо академічної доброчесності. Сайт НАЗЯВО України. <https://surl.lt/wglczx>.